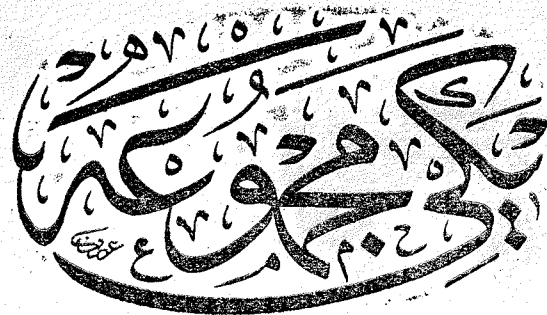

۲۶ خُمُوز ۱۹۱۷

صافی : ۳

برنجی سَه

علم ، صنعت و اخلاق دائر هفتگی مجموعه

تاریخ

ترخان سلطان و چاناق قلعه

عثمانی تاریخچه قادینلرک وطن سوکیسه پک چوق تصادف اولونور. بوسوکی، یالکز محاربه میدانلرنده کوسترلر؛ وطنک عمران، سعادت، رفاهی یولندهده اظهار ایدیلیر. نیلوفر سلطان، سلجوق سلطان، مهر ماه سلطان، نوربانو سلطان، حتی خرم سلطان بیله، اثرلری و خیرلری ایله بوملکته آدلری ابقا ایتک ایسته مشلردر. کوزل استانبولزک پارلاق اقلرنده یوکسله لن جامعلرک، جسم چنارلرک کولسکلری آلتنده، شادروانلرندن صولر آقان مدرسه لرک، عاجز و بیچاره خلق قارنلری طوبوران عمارتلرک برچوقلری، هپسلطانلرک بومعزز وطنه ایتدکاری خدمتلرک، بوکوزل مملکته قارشی قلباً طوبدقلری

سوکینک اولر و اونوتولماز برر شاهیدیر. فقط بوتون بوسلطانلر ایچنده، سیاستده اولدینی کی، وطن ایچون خیرلی ایشلردهده پک چوق فعالیت کوسترن ایکی سلطان واردور: کوسم سلطان، ترخان سلطان.

کوسم سلطان ایله کلینی ترخان سلطان، بربرینک هم رقیبه سی، هم معقبه سیدر. کوسم سلطانک باشلابده بئیره مدیکی خیرلی ایشلری ترخان سلطان بئیرمه موقی اولور. فقط کوسم سلطان ایله ترخان سلطان یکنیکرندن آیران الک هم خاصه، برنجیده کی احتیاصلرک ایکنجیده موجود اولماسیدر. مع مافیله هر ایکسی ده عثمانی وطننه بویوک خدمتلر ایتشلردر. سلطان

ابراهیمی مراد رابعک غضبندن قورتارمق کوسم سلطانک عثمانی خاندانه و عثمانی وطننه ناصکله اک بویوک

بر ایلیکی عد اولونایلیرسه، مذبذب وقارشیق براداره نه نهایت ویرمک ایچون صدارته کوپرلی محمد پاشای کتیرمه سی ده ترخان سلطانک اک بویوک وطن سوکیلرندن برینه دلیل تشکیل ایدر.

ترخان سلطان سیاهی نفوذینی اجرا ایتدیکی صره ده، اوغلی سلطان محمد رابع غایت کوچو کدی. کزیدسفری، بلکه یکریمی سنه دن بری، سوروب کیدیوردی. عثمانی عزمی، دشمنک هر درلو هجوملرینه، مسافه نك اوزاقلغنه، سوء اداره، هیچ برشیته قارشی قیرلیوردی. کزیده قهرمان غازیلریمز «طاش یصدا نوب طوبراق دوشه نیورلردی» سنه لردن بری، وطنلرندن اوزاقلده، بیک درلو زورقلر ایچنده جنگله شهن غازیلریمزه امداد کوندریله میوردی. بوجریدهده چاناق قلعه بوغازی مهم بر وظیفه ایفا ایدیوردی. ونیدیک کیلری بوغازی قاپامشلردی. دونانماز بوغازدن طیشاری چیقامیوردی. ترخان سلطان

کچمش عصرلرده چاناق قلعه نك شانلی قهرمانلرندن : وزیر اعظم کوپرلی محمد پاشا

هسکری شرفزک بحرانلر کچردیکی بومشکل دمده وطنک امدادینه یتیشدی. کوپرلی صدارته کچیرمه سی، بوغازک آجیلماسنه بر مقدمه تشکیل ایلدی. اختیار وزیرک ایلیک ایشی بوغاز جنگنی نهایته ایردیرمک اولدی: چاناق قلعه یه مدھش سوقیات اجرا ایدیولور، طویلر کوندریلیوردی. نهایت شخصی قهرمانقلر، مدبرانه غیرتلر بوغازده پارلاق ظفرلر حصوله کتیردی. ترخان سلطان بوموقیتدن ممنوندی. آرتق کزیده امداد قوتی کیده بیلیوردی. دوراق رئیس، چاوش رئیس، آطه لرد کزنده ونیدیک کیلریله چارپیشیورلر، دشمنک پریشان قوتلری یاراق کزیده کی قارده شلرینه پایتختدن خبرلر، قوتلر، ذخیره لر کونوره بیلیورلردی. ترخان سلطان بوحرکتی ایله کزید سفرینک پارلاق بر ظفرله نتیجه لیمه سنه یاردیم ایتدی. فقط محترم سلطان بونجک قناعت ایتک ایسته میوردی. اونک نظرنده چاناق قلعه، عثمانی پایتختک، عثمانی سلطاننک محافظه سی ایچون پک مهمدی، بوغازک دشمن کیلریله قاپالی بولوندینی دملرک خاطره سی بر درلو ذهنندن سیلینموردی.

چاناق قلعه نی تحکیم ایتک، دشمن کیلری جوارنده بارینامیه جق برحاله قویق لازمدی. واقعا، دهه اول کوسم سلطان ده بویله برتشیبده بولونمشدی. قره مراد پاشانک صدارتی هنکامنده کوسم سلطان ده بوغازک هر ایکی اوجنه، روم ایلی و اناتولی قییلرینه «برقلعه سنکین» بنیاد «پایماه قرار ویرمشدی. فقط بوتشیت معمارک و کتخدانک ایشلرینه کلمه مش، «مهمات بناء» و تعمیرنه ادنی مرتبه درت یوز بیک غروشدن زیاده آقچه لازمدر. آدن ماعدا قلعه لره صوکتورمک حد امکاندن کذراندردیو» کوسم سلطان صرف نظر ایتک مجبور ایله مشلردی. شمدی ترخان سلطان، عثمانی وطنک محافظه سی ایچون بوخیرلی تشبیه قوه دن فعله کتیرمک ایسته یوردی.

ترخان سلطان چاناق قلعه نك تحکیمی ایچون کوپرلو ایله اوزون

اوزادی کوروشدی. استانبولده کی قافله لر، اوسته لر کاملاً طوبلانندی. ولایتلرده کیلرکده کلی ایچون حکملر و امرلر کوندرلیدی. روم ایلی و اناتولی قییلرنده، اوزونلغی و کیشلکی اوچر یوز ذراع، ایکی قلعه بناسنه باشلانندی. قلعه لرک انشاسنه، والده سلطانک کتخدانلر چیقمه قبودان علی پاشا نظرایدی. علی پاشا، دونانما کچلری اوسته بوغاز حصارلر قیشلاتاجق، کیده کی اسیرلری ده قعه نك انشاسی ایچون چالیشدیراجقدی. بوغاز حصارلری فعالیتله انشا اولوندینی صره ده ایدی که، ترخان سلطان، اوغلی سلطان محمد خان رابعله بروسه ده ایدی. بر مدت صوکر بروسه دن اوغلی ایله برابر ادرنه یه کیتماک ایسته دی. قدرغه لرله کلیولی یه کیدی. بوتون دوشوندیکی بوغازده یاپدیردینی قلعه لردی. ترخان سلطان، بوخیرلی تشبیک نه درجه یه قدر ایلریله دیکی اکلامق ایسته دی. اوغلنی بوغاز حصارلری کزیمکه کوندردی. وزرا، شیخ الاسلام، قاضیه سکرلردن مرکب بر قافله قدرغه لرله اناتولی

ممنوندي. والده سلطان، ادرنه به شوق و سرور ايجنده عودت ايتشدی. ترخان سلطانك وطن سوکيسنه پك پارلاق نمونه اولان بو اثری کاملاً بيتديكي زمان، دورينك شاعرلری منظومه لر ترتيب ايتشلردی. از جمله، وقعه نويس نشانجي عبدالرحمن پاشا ك اولماسی احتمالی اولان تاريخی منظومه پك مهمدی. (سدالبحر) ده، اطرافي يالديزلی و چيچكلی برلوحه (۱) اوزرينه يازيلان، قلعه نك اك معتنا بريرينه آصيلان بومنظومه ده ترخان والده سلطانك وطن سوکيسندن بحث اولونيور، قلعه نك نه صورته انشا ايدليكنه، پادشاهك زيارته دائرده معلومات ويريليوردی :

ياقه سته كچدی. ترخان سلطان كليولى ده قالدى. پادشاه ايلك اول ايچ بوغازده كي قلعهلری سيرايتدی. اوكون قلعه خلق ايجون بر شوق و سرور كونی ایدی. قلعه دن تجريره ايجون باليز طویلر آتيليور، قلعه نك دزدارلرينه، بكجیلرينه احسانلر ويريليوردی. سلطان محمد رابعك اصل مقصدی، والده سی ترخان سلطانك طيش بوغازده ياپديرديني قلعهلری كورمكدی. او صرعه ده قلعهلر هنوز تمام اولما مشدی. بوتون عمله لر دكز طرفی طولديرمقله مشغول ايدیلر. سلطان محمد، قلعه نك انشا ايدیلن قسملرينی كوردی. «تكميل واتامی بانبدم اهتام اولمق اوزره عظيم تنبيه و تأكيد» ايتدی. كليولى به دونديكي زمان، والده ترخان سلطان، قلعهلری حقنده آلدینی خبردن

تاریخ قلعۀ سدالبحر

ايدرلر دائماً خيرات ايجون سی فراوانی
كه يعنی والده سلطان او احسان وكرم كانی
ايرشدی اوليادن كندويه امداد روحانی
كه اولمش هربريسی شرقله غربك فكهيانی
امين ايتدی عدودن بو بلاد اهل ایمانی
يكیدن بر بوغر طرح ايتدی هيچ يوقدر اقرانی
كورينور هربری كویا بر اژدرهای طولانی
قيامتر قوپاور دشمنه فرياد و افغانی
كلوب ياقشمغه برزده دكلو وارميدر جانی
بوغازدن طشره اولان يرلك ارباب وسكانی
اودكلو ملعت ايلردی كيم يوق حدوپایانی
ايكقت ايلدی جای پناه مسلمانانی
فلك كشتی كبی اولمش غريق بحر احسانانی
انكچون خيره مائلدر زياده طبع خندانانی
بوكونه وضع خيرات ايتكه اولمادی ارزانی
زهی تقدیر يزدان زهی توفیق ربانی
بريسی طول عمر و بريسی دیدار سبحانی
ديه آمين بوكا هب قدسيان عرش رحمانی
اوله بار خدائك مظهر الطاف و غفرانی
كليد بحر استنبول سدابك سلطانی

تماها ايله رسم خاندان آل عثمانی
خصوصاً مادری
خلوص قلبه نيت ايدوب آثار و خیرانه
ته خيرات ايتدی كوربو
بنا ايدوب بوايكي قلعه نی هرايكي جانیده
ته همتدر بو كيم ايكي طرفدن دولدروب بحری
دخی هرجانبنده وضع اولندی. اويله طویلر كيم
صاحب آتشرلن هربریری خشمه آتيلمقده
يواطرافه مكر شمدنكري كفار ناپاكك
ولی اول نه زحمتلر چكردی چور كافردن
واروب تاايچ بوغازك قرشوسنده كاهی ملعونلر
محمدالله كه اول دولتلو سلطان كريم الشان
عجب دریای هماندر سخاوتده او سلطانكیم
صلاحيله هروت مرحمت همت كالنده
دخی شمدی به دك بروالده سلطان بو عالمده
كورنلر بوايكي خصمن خصینی دائمادرلر
بوايكي خير ايكي عالمده ايكي اجره شاهدر
مرادی هر نه ايسه اهل خيراتك اوله حاصل
بوكا باعث اولنلر داخی كيم واریسه عالمده
بودر بو قلعه نك هر برينه تاريخ ای عبدی

معلوم اوله كه بوقلعه لر دولتلو و سخاوتلو والده سلطان حضرتلرينك مخصوص كندی انچه سيله ياپلادی و اول وقت جكر كوشه سی عمری حاصلی غازي سلطان محمدخان حضرتلریله محروسه بروسيه كلدكدرنده براز ايامدنصكره ادرنه به عزيمت بيوروب كليولى به قدرغه لرله كچلادی. نهايت بوغاز حصارلرين و والده سلطان حضرتلرينك بو كزیده آثارلرين كورمك مراد هايون پادشاهی اولمقله بركوندن صكره ينه قدرغه لرله اناطولى يقه سته كلوب وزير صاحب تدبير صدراعظم محمدپاشا خيرجويلریله وايچ خانندن براز قوللری بيله قره دن الفار بيورلدى. لکن دولتلو والده سلطان حضرتلری كليولىده قلوب طرف شريفلرندن خيرخواه دولت عليه لری اولان صداقتلو دارالسعادة آغاسی محمد آغا ينده لری سعادتلو پادشاه غازي حضرتلریله بيله يديلر چونكه ابتدا ايچ بوغازده اولان حصارلری كوروب و هر برينك بدئلرخ مشرف ايليوب ايكي جانبدن باليز طویلرين آتدروب هربری نقدر منزل سوردیكنی بيلدی. هزدارلرينه و طويعيلرينه و بكجیلرينه احسانلر قلادی. واورادن بوجه يده بوغازه كلوب و بو محكم قلعهلری تماشا بيوروب و هرايكي جانبده اولان باليز طویلرين آتدروب و دریای دولدرمغه طوبراق طاشيانلره احسانلر ايدوب بونده بولنان الای بكيرينه و محافظ پاشالره و بوقلعه لرك بناسی ايجون ناظر تعيين اولان والده سلطان حضرتلرينك كتنخداسی (۲) بالجه بو خدمت عليه ده بولنان قوللرينه مذکور صدراعظم محمد پاشا لالالرينك تعریفله خلعتلر كيدروب و حالو حالجه بخشلر و نوازلر بيوروب جله سنی ممنون ايلدكدرنصكره سعادتله باشتارده به بنوب ينه كليولى به توجه ايلدیلر كه تااورادن ماهوالمقصود اولان محروسه ادرنه به عزيمت بيوره لر بودخی معلوم اوله كه بويله خيرات شمدی به دك دخی بروالده سلطان ميسر اولامشدر. امدی بوتاريخ بوعلامتی كورنلردن مرجيدر كه اوچ اخلاص شريفله برفاعه شريفه اوقيوب ثوابی

بو قلعهلری يابدران سخاوتلو دولتلو والده سلطان

امير رفيع

حضرتلرينه بنفشيله لر سنه ۱۰۷۰

(۱) بولوحه، اليوم موزه عسكريمزده در. لوحه نك بعض يرلری ييزامشدر. ييرانان يرلر استنساخ ائساننده آجيق برافلمشدر.
(۲) قيودان هلی پاشا ايله